

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 631/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Lujzou Jurkovičovou, PhD., Domkárska 4, Bratislava, proti postupu a rozsudku Okresného súdu Topoľčany č. k. 3T/20/2018 z 3. júna 2019, postupu a uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 2To/70/2019 z 19. augusta 2019 a postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tdo/20/2021 z 3. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na zákaz diskriminácie podľa čl. 12 ods. 2, súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“), práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a výsluch svedka podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Sťažovateľ navrhuje zrušiť namietané rozhodnutia, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol namietaným rozsudkom okresného súdu v spojení s namietaným uznesením krajského súdu uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. d) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) a § 127 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že sťažovateľ si mal od presne nezisteného času od januára 2017 do marca 2017 zadovážovať pre vlastnú potrebu marihuanu, prechovávať ju a opakovane ju predat' osobe mladšej

ako 18 rokov. Za uvedený skutok bol sťažovateľovi uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov a ochranný dohľad v trvaní 2 rokov s odôvodnením, že podľa názoru súdov bolo jednoznačne preukázané, že uvedený skutok sa stal a že ho spáchal sťažovateľ. Okresný súd a krajský súd vychádzali z výpovedí dvoch svedkov z prípravného konania, ktorým mal sťažovateľ opakovane predat' marihuanu. Tieto osoby mali v konaní pred súdom poprieť svoje predošlé výpovede z prípravného konania s odôvodnením, že v čase ich výsluchu boli pod vplyvom návykových látok (marihuany) a že sťažovateľ im žiadnu marihuanu nepredal. Okresný súd na základe výpovedí vyšetrovateľov, psychologičky a sociálnych kurátoriek, ktoré sa zúčastnili na výsluchu týchto svedkov v rámci prípravného konania, považoval za preukázané, že v čase ich výsluchu nejavili známky užitia omamných látok. Rovnako okresný súd považoval vinu sťažovateľa za preukázanú aj znaleckým posudkom, ktorým znalec u sťažovateľa skonštatoval abúzus – nadužívanie kanabinoïdov, a tiež návrhom družky sťažovateľa na zverenie ich maloletých detí do jej výlučnej starostlivosti, v ktorom uviedla, že sťažovateľ užíva návykové látky.

3. Proti namietanému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd namietaným uznesením odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (ďalej len „TP“) s odôvodnením, že väčšina dovolacích námietok tvorí jeho nesúhlas s ustáleným skutkovým stavom a s hodnotením vykonaných dôkazov.

4. Ústavný súd považuje za potrebné dodať, že uvedenému namietanému konaniu a rozhodnutiam všeobecných súdov predchádzal rozsudok okresného súdu č. k. 3T/20/2018 z 10. decembra 2018, ktorým okresný súd oslobodil sťažovateľa spod obžaloby. Proti uvedenému rozsudku podal prokurátor odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 2To/18/2019 z 13. februára 2019 rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu doplnenia dokazovania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta, že zo strany všeobecných súdov došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu. Všeobecné súdy v rámci svojho rozhodovania vzali do úvahy iba dôkazy svedčiace v jeho neprospech. Podľa sťažovateľa je jeho odsúdenie založené iba na výpovediach dvoch nedôveryhodných svedkov z prípravného konania, ktorí boli v čase ich výsluchu pod vplyvom omamných látok. Potom, ako si mali uvedomiť trestnoprávne následky krivej výpovede, pred súdom opakovane tvrdili, že si všetko na jeho osobu vymysleli, lebo chceli mať „*pokoj od policajtov*“. Poukazuje na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 455/2020 z 2. júna 2022, v ktorom ústavný súd s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva skonštatoval, že súdy by mali v zásade prikladať väčšiu váhu výpovedi svedka v konaní pred súdom než v prípravnom konaní.

6. Ďalej namieta, že krajský súd v rámci svojho predošlého kasačného rozhodnutia vyslovil požiadavku k budúcemu hodnoteniu dôkazov v jeho neprospech a ovplyvnil tak ďalšie konanie a rozhodovanie o jeho vine. Poukazuje pritom na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 558/2018 zo 7. februára 2019.

7. Namieta tiež nesprávne právne posúdenie zisteného skutku vo vzťahu k použitiu kvalifikovanej skutkovej podstaty s dôrazom na legálnu definíciu pojmu chránenej osoby (dieťa). Tvrdí, že vek osoby v rámci súdeného skutku nezohrával žiadnu úlohu. Uvedená skutočnosť nebola v celom trestnom konaní preukázaná, pričom súdy použitie tejto právnej kvalifikácie náležite neodôvodnili. Súdy mali povinnosť sa náležite vysporiadať so všetkými jeho námietkami.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému postupu a rozsudku okresného súdu:

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ proti namietanému rozsudku okresného súdu podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd namietaným uznesením. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, ktorý vo vzťahu k preskúmanému rozsudku opodstatňuje uprednostnenie právomoci krajského súdu [čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“)]. Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení rozsudkom okresného súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 ZoÚS ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému postupu a uzneseniu krajského súdu:

9. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 348/2019).

10. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov k prijatiu konkrétneho rozhodnutia viedli, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

11. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Rozhodnutia všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyodené skutkové a právne závery, respektíve zvolený procesný postup, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie konkrétneho základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015, IV. ÚS 609/2021). Vo svetle takto načrtnutých ustálených rozhodovacích východísk pristúpil ústavný súd k prieskumu jednotlivých námietok, ktoré sťažovateľ prezentoval v rámci podanej ústavnej sťažnosti.

12. Sťažovateľ vo svojej sťažnostnej argumentácii pokračuje v namietaní jeho odsúdenia s dôrazom na nesprávne vyhodnotenú dôkazovú situáciu a nesprávne zistený skutkový stav. Jeho ústavná sťažnosť obsahuje argumentačné prvky identické s jeho dovolaním. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že najvyšší súd ako súd dovolací nie je oprávnený preskúmať skutkový stav daného prípadu, pretože jeho právomoc v rámci dovolacieho konania je obmedzená iba na preskúmavanie procesného postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdov v trestnom konaní. Vzhľadom na uvedené je preto ústavný súd oprávnený preskúmať aj namietané uznesenie krajského súdu z dôvodu, že sťažovateľ nedisponuje iným účinným prostriedkom nápravy, ktorý by mu umožňoval eliminovať ním namietané skutkové pochybenia v trestnom konaní zo strany krajského súdu.

13. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu v spojení s odôvodnením namietaného rozsudku okresného súdu (právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09, II. ÚS 112/2020, III. ÚS 347/2021).

14. Prvá sťažnostná námietka sťažovateľa spočíva v spochybňovaní výpovedí dvoch svedkov z prípravného konania, ktorí mali v konaní pred súdom poprieť svoje predošlé výpovede.

15. Okresný súd svojím prvým rozsudkom, ktorým sťažovateľa oslobodil spod obžaloby, prihliadal práve na tieto zmenené výpovede svedkov, ktoré predniesli v konaní pred súdom, na ktorom popreli svoje predošlé výpovede z prípravného konania. Po zrušení oslobodzujúceho rozsudku okresný súd doplnil dokazovanie výsluchmi osôb, ktoré boli účastné pri výsluchu týchto dvoch svedkov v rámci prípravného konania (psychologička, vyšetrovatelia, sociálne kurátorky, zákonný zástupca maloletého svedka). Z ich výpovedí považovali súdy za preukázané, že svedkovia v čase ich výsluchu v prípravnom konaní nejavili známky požitia omamných látok (marihuany). Rovnako považovali súdy z výpovede zákonného zástupcu jedného zo svedkov, ako aj lekárskej správy ošetrojúceho lekára (pediatra) za preukázané, že počas vyšetrovania bol svedok opakovane podrobený viacerým testom na zistenie drog (odber krvi a moču), pričom výsledok všetkých vykonaných testov bol negatívny. Počas výsluchu maloletého svedka si jeho zákonný zástupca nič nezvyčajné nevšimol. Súdy tieto zmenené výpovede považovali za účelové s ohľadom aj na skutočnosť, že boli veľmi stručné, úplne totožné, popierajúce všetko vypovedané počas prípravného konania. Krajský súd tiež uviedol, že svedkovia boli v rámci prípravného konania vypočutí trikrát a vždy z vyšetrovaného skutku usvedčovali sťažovateľa.

16. Z odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu v spojení s namietaným rozsudkom okresného súdu je zrejmé, ktoré skutkové tvrdenia považovali súdy za rozhodné pre posúdenie viny sťažovateľa. Namietané uznesenie krajského súdu v spojení s namietaným rozsudkom okresného súdu dáva sťažovateľovi jasnú odpoveď na to, že jeho skutkové a právne námietky nie sú dôvodné. Odôvodnenie namietaného uznesenia krajského súdu odpovedá na všetky podstatné tvrdenia a námietky sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného rozhodnutia. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet dôvod, aby sa spochybňovali závery namietaného rozhodnutia.

17. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) ZoÚS pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3. K namietanému postupu a uzneseniu najvyššieho súdu:

18. Najvyšší súd v namietanom uznesení uviedol, že námietky sťažovateľa, na ktorých založil dôvody podaného dovolania, sú skutkového charakteru, na základe ktorého najvyššiemu súdu neprislúcha preskúmať skutkové závery namietaných rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu, ale jeho právomoc je výlučne zameraná na preskúmanie hmotnoprávneho posúdenia zisteného skutku a tiež preskúmanie procesného postupu v trestnom konaní.

19. Najvyšší súd sa v súlade s príslušnými doktrínami vysporiadal s otázkou správnosti použitej právnej kvalifikácie skutku kladeného sťažovateľovi za vinu. Najvyšší súd, poukazujúc na príslušné zákonné ustanovenia, pripomenul, ktoré do úvahy prichádzajúce otázky v tejto súvislosti je v rámci dovolania oprávnený preskúmať (nie správnosť a úplnosť skutkových zistení) (obdobne III. ÚS 65/2018).

20. Sťažovateľ v rámci podanej ústavnej sťažnosti tiež namietal, že krajský súd svojím predošlým kasačným rozhodnutím ovplyvnil výsledok ďalšieho dokazovania a rozhodovania o vine sťažovateľa v jeho neprospech s poukazom na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 558/2018 zo 7. februára 2019. Rovnako namieta právnu kvalifikáciu vo vzťahu k použitiu kvalifikovanej skutkovej podstaty z dôvodu spáchania trestného činu na chránenej osobe.

21. Vo vzťahu k sťažnostnej námietke sťažovateľa o ovplyvnení výsledku ďalšieho rozhodovania o jeho vine kasačným rozhodnutím krajského súdu ústavný súd poukazuje na odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom sa najvyšší súd vysporiadal s touto námietkou vrátane komparácie s už uvedeným nálezom ústavného súdu. Najvyšší súd uviedol, že v prípade, v ktorom ústavný súd vyslovil porušenie práv tamojšieho sťažovateľa, išlo o odlišnú situáciu, v ktorej odvolací súd zrušil rozhodnutie prvostupňového súdu, ktorým tamojšieho sťažovateľa oslobodil spod obžaloby a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prvostupňový súd po vrátení veci bez zmeny skutkového stavu a doplneného dokazovania vo veci rozhodol tak, že tamojšieho sťažovateľa uznal vinným bez náležitého odôvodnenia odklonu od predošlého rozhodnutia. Odvolací súd toto rozhodnutie následne potvrdil. V danej veci išlo o neprípustný pokyn odvolacieho súdu, ktorým v podstate prikázal, akým spôsobom má prvostupňový súd rozhodnúť o základnej otázke trestného konania (t. j. vine či nevine).

22. V prípade sťažovateľa však krajský súd v rámci svojho kasačného rozhodnutia poukázal na skutočnosť, že okresný súd sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, najmä vo vzťahu k výpovediam konkrétnych svedkov, a závery okresného súdu v oslobodzujúcom rozsudku označil za pochybné. Vytkol aj nevysporiadanie sa s rozhodujúcimi skutočnosťami (rekognícia, znalecké dokazovanie, listinné dôkazy a iné) a uzavrel, že rozsudok je nejasný. Okresný súd po vrátení veci opätovne vykonal dokazovanie najmä výsluchmi svedkov a prečítaním listinných dôkazov a vo veci vydal namietaný rozsudok.

23. Ústavný súd v tejto časti dodáva, že z namietaného rozsudku okresného súdu a rozsudku okresného súdu, ktorým sťažovateľa oslobodil spod obžaloby, je zrejmé, že okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie doplnil dokazovanie o výsluchy osôb, ktoré boli účastné na výsluchu dvoch svedkov, čím považoval za preukázané, že v čase ich výsluchu neboli pod vplyvom návykových látok, a tak vzhľadom na ich zmenu výpovede ako účelovú.

24. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o použití kvalifikovanej skutkovej podstaty z dôvodu spáchania skutku na chránenej osobe (dieťa) ústavný súd konštatuje, že uvedená námietka spadá pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) TP, teda pod nesprávne právne posúdenie zisteného skutku (pozri rozsudok najvyššieho súdu č. k. 4Tdo/33/2021 zo 7. júna 2022). V rámci podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ priložil aj dovolanie, z ktorého síce vyplýva, že namietal nesprávne právne posúdenie zisteného skutku podľa § 371 ods. 1 písm. i) TP, avšak vo vzťahu k námietke, že počas celého trestného konania nebola vo veci zaistená žiadna látka, ktorú by bolo možné označiť za drogu.

25. Z uvedeného je teda zrejmé, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti vo vzťahu k tejto sťažnostnej námietke nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd priznáva, a tak ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 ZoÚS pre jej neprípustnosť.

26. Ústavný súd však poznamenáva, že z namietaného rozsudku okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ vedel o veku maloletého svedka, ktorému predal marihuanu, pretože ho poznal dlhšie.

27. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom namietaného uznesenia najvyššieho súdu konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci náležite interpretoval a aplikoval. Jeho úvahy v rámci dovolacieho prieskumu vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, celkom legitímne a právne akceptovateľné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec sa vzťahujúcich hmotnoprávných a procesnoprávných zákonných ustanovení je namietané uznesenie aj náležite odôvodnené.

28. Ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. Ak postup súdu spĺňal uvedené požiadavky, nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv a slobôd (I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Ústavný súd v danom prípade nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom a uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením uplatnených práv sťažovateľa,

a preto ústavný súd jeho ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) ZoÚS pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2022

Peter Straka
predseda senátu